

A SZÁMVITELI SZOLGÁLTATÁS ÉRTÉKVESZTÉSE

Dr. habil Hegedűs Mihály, főiskolai tanár
Tomori Pál Főiskola, Pénzügyi -Számvitel Tanszék
email cím: hegedus@tpfk.hu

Absztrakt

A számviteli szolgáltatók alapvető szakmai és erkölcsi felelőssége, hogy a társaság adott évi pénzügyi kimutatását minden lényeges szempontból a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelvek szerint állítsák össze. A cél elérése érdekében megkerülhetetlen követelmény lenne, hogy minden gazdálkodó szervezetnek olyan számviteli szolgáltatója legyen, aki az adott társaság működésének specialitás könyviteli eljárásaiban jártas, ismeri a vonatkozó számviteli és adózási jogszabályokat, állandóan fejleszti a szakmai tudását, betartja, illetve betartatja a jogszabályi előírásokat. A szakmai kompetencia és az alapvető etikai érzékenység hiánya vezet legtöbbször oda, hogy a pénzügyi kimutatások számos esetben akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítást tartalmaznak.

A publikáció célja, hogy rávilágítson azon területekre, ahol jelentős hiba bekövetkezik, felhívja a figyelmet arra, hogy odafigyeléssel és a jogszabályok, törvények és az etikai szabályok betartásával hibák jelentős része elkerülhető lenne.

A kutatás következtetése, hogy a számviteli szolgáltatók képzését új alapokra kell helyezni, a beszámoló készítése során elkövetett hibák feldolgozásra és széles körben ismertetésre kerüljenek, illetve szükség lenne egy etikai kódex és a számviteli szolgáltatók vonatkozásban egy minőségbiztosítás kidolgozására is.

1. Bevezetés

A válságkezelés időszakában kiütkereső elméleti vita, hogy a pénzügyi számvitelnek mennyire lehet előjelző, beavatkozást elősegítő, megoldást kínáló funkciója. A számviteli szolgáltatók a maguk eszközeivel mennyire tudják elősegíteni a jelentkező kockázatok feltárását, az általuk alkalmazott folyamatba épített kontrollok hatékony működése mennyiben járul hozzá a pénzügyi kimutatások számos esetben akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állításainak kiszűrésére. A számviteli szolgáltatók tudásából következő megnövekedett felelősségének csak akkor tud megfelelni, ha saját szűkebb szakmai és tágabb működési környezetén belül fejlett közösségi szellem és erkölcsi alapvetések működnek. A tapasztalatok és a későbbiekben ismertetésre kerülő kutatások azt jelzik, hogy a szakképzettség megszerzése önmagában nem jelenti azt, hogy a szakember tudása megfelelő. (Hegedűs, 2014)

A szakmai és a társadalmi közösségi szellem közös távlati célt jelent, valamint hatékony együttműködést annak megvalósításában. A közös szakmai, működési erkölcs egy olyan értékrend, amely viszonyítási alapot szolgáltat a

helyes és helytelen, hasznos és káros cselekedetek megítéléséhez és annak közreműködését a helytelen magatartás elhárításában.

Valamennyi társaságot érintő elemzés kiindulópontja, hogy az adott évi pénzügyi kimutatás megbízható és valós képet ad-e a gazdálkodó szervezet vagyonáról, annak összetételéről (eszközeiről és forrásairól), pénzügyi helyzetéről és tevékenysége eredményéről, vagy hibás állításokat, csalást tartalmaz. A csalás és a rejtett gazdaság működése összetett jelenségek, amelyek egyre kifinomultabb elkövetési eszközökkel működnek, s amelynek mértékét a kényszer, a lehetőség, a racionalizálás, gazdasági aránytalanságok, a társadalmi deformációk, az erkölcsi normák sérülése, az egyenlőtlen teherviselés, az adófizetést megkerülő „kreatív” eszközök igénybevételi lehetősége, a gazdasági bűncselekmények globalizációja befolyásolja.

2. Anyag és módszertan

A kutatásom célja az volt, hogy összefüggést keressek a pénzügyi kimutatásokban előforduló lényeges hibás állítások, valamint kormányzati szervek által működtetett rendszerek hatékonysága között.

A kutatásban (többek között) a következő feltevésre kerestem a választ:

K1. Tipizálhatóak-e a pénzügyi kimutatásokban szereplő hibás állítások vagy az arra tett kísérletek?

Hipotézis

H1: A 2017-2022. évi pénzügyi kimutatásokban szereplő hibás állítások tipizálhatóak

Elemzésem alapját a 2017-2022 évi általam könyvvizsgált 120 db társaság interim és éves adatai vizsgálata során feldolgozott információk, a 2017-2022. évek között kirendelésre megvalósított igazságügyi könyvszakértő megbízások összegzése, valamint a Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat felületén közzétett 2017-2022. években számszaki adatokat és kiegészítő mellékletet tartalmazó pénzügyi kimutatásait tartalmazó, a könyvvizsgálói mentorvizsgára kiválasztott évenkénti 16 db beszámoló elemzése biztosította. A rendelkezésemre álló adatok kiegészítésre kerültek a Magyar Könyvvizsgálói Kamara (továbbiakban: MKVK) ügyfélszolgálathoz, valamint a facebook könyvelők és a könyvvizsgálók klubja blogjain leírt esetekkel. Jelen publikáció terjedelmi korlátok miatt csak részadatokat, a kutatás egy-egy szegmensét emeli ki, azonban ezek a részadatok önállóan is értelmezhetőek, az egyes összefüggések a részelemek tekintetében is vizsgálhatóak. Az elemzés nem érinti a beszámolóknak elkövetett hibák teljes körű elemzését, az összegzés fejezet azonban az

összefüggések miatt számos területre vonatkoztatható következtetéseket, javaslatokat fogalmaz meg.

3. Eredmények

3.1 A számviteli szolgáltató fogalma, tevékenysége és problémái

A számvitelről szóló 2000.évi C. törvény (továbbiakban Szt.), 150. § szerint a számviteli szolgáltatás a törvényben, továbbá a kapcsolódó kormányrendeletekben előírt könyvvezetési, beszámolóképzési kötelezettség teljesítése érdekében elvégzendő feladatok összessége, valamint a külön nevesített könyvvizsgálói tevékenység. A számviteli törvény 150. §-a részletezi a könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó tevékenységeket, amely szerint a számviteli politika, a könyvviteli elszámolás, a beszámolóképzés rendszerének, módszerének kialakításával, a számlarend, a könyvvezetéshez, a beszámolóképzéshez szükséges szabályzatok elkészítésével, rendszeres karbantartásával kapcsolatos feladatok ellátása, beleértve a főkönyvi nyilvántartások vezetését, az összeítő feladások készítését, a beszámoló összeállítását, a beszámolóban, a könyvviteli nyilvántartásokban szereplő adatok elemzését, a gazdasági döntéseket megalapozó következtetések levonását is. E körbe tartozik az elszámolások, a beszámolóban szereplő adatok jogszerűségének, szabályszerűségének, megbízhatóságának, bizonylatokkal való alátámasztottságának, a számviteli alapelvek követelményei megtartásának biztosításával a valóságnak megfelelő belső és külső információk előállítás, szolgáltatása. A számviteli törvény 150. §-a deklarálja, hogy a törvényi előírásoknak megfelelő, a vállalkozó vagyoni, pénzügyi helyzetéről, működésének eredményéről megbízható és valós összképet adó beszámoló készítőinek, illetve felülvizsgálóinak az ilyen tevékenységre jogosító - jogszabályi feltételeken alapuló - engedéllyel kell rendelkezniük. A számviteli szolgáltatás végzése során számos jogszabályi előírást kell figyelembe vennie a szolgáltatónak, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény mellett kiemelt jelentőségű a társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény, az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény és a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény ismerete. A számviteli szolgáltatást végzőnek átfogóan kell látnia a cég működését ahhoz, hogy az adott vállalat könyvelésében és bevallásaiban jelentős hiba ne fordulhasson elő. A számviteli szolgáltató nem csak könyvelő, hanem részben adótanácsadó, informatikus, és sokszor pszichológus tevékenységet is végez.

Magyar Közlöny 2023. évi 105. számában megjelent – 2023. évi LIX. törvény, számvitelről szóló 2000. évi C. törvény módosítása: „*A számviteli törvény*

előírása szerint a könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányításával, vezetésével, az éves beszámoló, az egyszerűsített éves beszámoló, az összevont (konszolidált) éves beszámoló elkészítésével szakképzett személyt kell alkalmazni. E kötelezettség alól mentességet jelenleg azon vállalkozás kap, amelynek az éves (éves szintre átszámított) nettó árbevétele az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában – ennek hiányában a tárgyévben várhatóan – a 10 millió forintot nem haladja meg. A változás a megnövekedett költségekre és az időközben bekövetkezett inflációs hatásokra tekintettel az összeg 20 millió forintra növelését tartalmazza.”

Véleményem szerint a látszólagos bürokráciacsökkentő intézkedések teljesítése érdekében megvalósított törvénymódosítással a pénzügyi kimutatások összeállításának szakmaisága sérül. A vállalkozóvá válásnak sajnos nem feltétele, hogy az adott gazdálkodó szervezetet alapító birtokában legyen alapvető pénzügyi számviteli és adózás-szakmai ismereteknek, nincsen számítástechnikai háttere. A kockás papíron vezetett könyvvezetés lehet ugyan jó, de annak szakmaisága, valóságtartalma, adószakmai elszámolása megkérdőjelezhető. A magára adó, a működést hosszú távra tervező vállalkozó saját érdekében szakembert alkalmaz. Egyetértek azokkal a szakmai körökben elhangzott véleményekkel, hogy a gazdaság jelenlegi helyzetében, a pénzügyi-, adózási, vállalkozói kultúrát is figyelembevéve az értékhatár emelése nem volt jó döntés. A tapasztalatok szerint a beszámolók a gazdálkodó valós vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről többségében a számviteli szolgáltató által összeállított pénzügyi kimutatások sem adnak valós, megbízható képet. Az elkövetett számviteli hibák egyenes következménye az adócsalás, amelyek jelentős része nem merül fel azon esetekben, ahol szakképzett, etikus magatartást tanúsító szakemberek foglalkoznak a könyveléssel, beszámolóképzéssel.

3.2 A pénzügyi kimutatások összeállítása során elkövetett csalások, bűncselekmények fogalmi keretei

Csalást az követ el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz. A csalás olyan vagyoni elleni bűncselekmény, amelynek célja a jogtalan haszonszerzés, míg eredménye a sértettnek okozott kár. A csalást csak egyenes szándékkal lehet elkövetni, ami azt jelenti, hogy az elkövető kívánja cselekménye következményeit, és ennek megfelelően a cselekményt akaratlagosan végrehajtja. Tökéletesen tisztában van a sértett megtévesztett állapotával és a károkozás létrejöttével. Az elkövető célja a jogtalan haszonszerzés, ami azt jelenti, hogy a tévedésbe ejtés vagy tévedésben tartás nélkül semmilyen jogcímen nem tudna szert tenni a haszonra.

A köznapi értelemben a csalás fogalma alá tartozik a hűtlen kezelés, a pénzügyi/számviteli adatok meghamisítása, a korrupció és vesztegetés, az üzleti szabályszegés, a versenytörvények, a kiberbűnözés, a fogyasztó által elkövetett visszaélés, a humán erőforrásokkal kapcsolatos visszaélések, a szellemi alkotásokhoz fűződő jogok megsértése, a bennfentes kereskedelem, a pénzmosás, a beszerzéssel kapcsolatos visszaélések és az adócsalás. A számviteli csalás alá tartozó kihágásokat a 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyv (továbbiakban: Btk.) fejt ki, azon belül is a 403§ (1), (3) és (4) -es bekezdésében kerülnek a fogalmi keretek meghatározásra.

Számviteli csalásoknak tipikusan az alábbi körben követődnek el:

- fiktív árbevétel,
- időbeli differencia és „idő előtti realizált bevétel”,
- eszközértékelési visszaélések,
- kötelezettség manipuláció,
- aktivált költségek,
- teljesítményellenőrzés,
- a számviteli beszámoló elemzésének relevanciája (Fábics, 2019)

Bűncselekményről beszélünk akkor is, ha a kötelezettek megszegik a beszámoló készítési kötelezettséget és/vagy a könyvvézetési kötelezettséget, illetve megsértik a bizonylati rendet a nyilvántartási kötelezettségét és/vagy bizonylatolási kötelezettségét. Gazdasági bűncselekménynek számít a csődbűncselekmény is, amely azt jelenti, hogy a vállalat a vagyont úgy befolyásolja, színleli, amellyel a hitelezők kifizetését nehezíti, illetve megakadályozza. Ezen fogalomkörbe tartozik, ha a csődeljárás alá kerülő vállalat vagyon befolyásolásával fizetéképtelenné teszi a hitelező vállalatot, illetőleg az is bűncselekmény, ha a csődbe ment vállalat a fizetési sorrendet megkerülve hamarabb kifizet egy hitelezőt, mielőtt a sorrendben előtte álló hitelező követelését kiegyenlítette volna. A tartozás fedezetének elvonása során - hasonlóan a csődbűncselekményhez - nem fizetés vagy hiányos fizetés áll fenn, azonban itt egyszerűen a tartozás visszafizetésére szolgáló vagyonból vonnak el. A saját tőke csorbítása (Btk 407.§) is bűncselekménynek számít, ahogy a jogosulatlan pénzügyi tevékenység (Btk 408.§), a gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása (Btk. 409. §), a bennfentes kereskedelem (Btk. 410. §), a tőkebefektetési csalás (Btk. 411. §), a piramisjáték szervezése (412. §) és a gazdasági titok megsértése (Btk. 413. §) is.

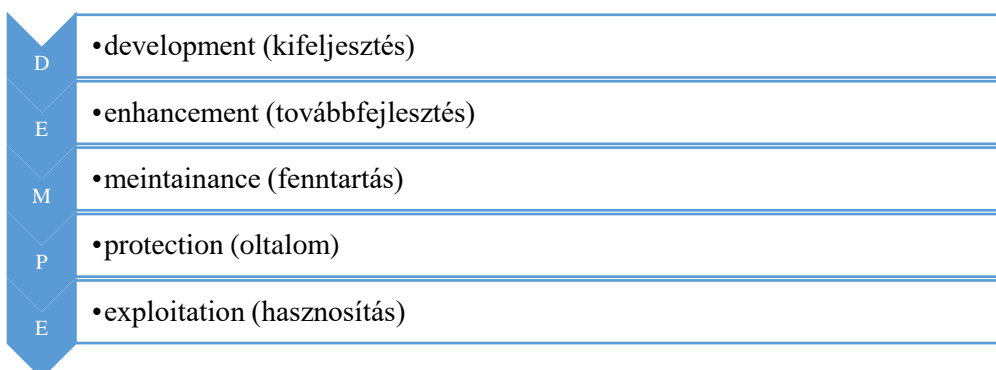
3.3. Hibás állítások tipizálása

3.3.1 Immateriális javak

Az immateriális javak könyvelése, bizonylatokkal történő alátámasztása hiányos vagy pontatlan (pld bérleti jogokkal, szoftver-használattal kapcsolatos szerződések). Gyakori hiba az immateriális eszközök beruházás számlán történő keresztülvezetése, alapítás-átszervezés, kísérleti fejlesztés aktivált értékébe olyan költségeket elszámolása, amelyeket az adott évi ráfordítások terhére kellett volna elszámolni. Tipikusan visszatérő hiba a vagyoni értékű jog és a szoftver összekeverése. Noha a Szt. 25§ (7) bekezdése szerint azon szoftverek lehetnek szoftvertermékek, amelyeknek a szerzői joga vagy forráskódja a könyvelt vállalkozás tulajdonában van. Többször visszatérő hiba az alapítás- átszervezés értékének megfelelő lekötött tartalék elmaradása, és annak értékcsökkenési leírás szerinti évenként visszavezetése, illetve a vagyonértékű jog tekintetében az értékcsökkenés, a bérleti jog szerződés szerinti időtartamát eltérő megállapítása.

A vállalkozások adóoptimalizálás céljából minél kedvezőbb lehetőséget keresnek, ez hívta életre azt, hogy az immateriális jószág tulajdonjogát esetlegesen bejegyzik egy társaságnál, amely esetében kedvezőbbek az adózási feltételek, de a hasznosítását egy másik társaság végzi, amely következményekén nem egyezik meg a jogi és gazdasági tulajdonos. (Kamasz, 2021)

„A fenti ellentmondás feloldására az OECD bevezette az úgynevezett gazdasági tulajdonos („economic owner”) fogalmát. E tulajdonos azonosításának céljából kialakításra került egy 6 lépéses mechanizmus, úgynevezett DEMPE elemzés. Az OECD TPG irányelve szerint a releváns profitot (mely rendszerint igen magas) a DEMPE elemzés során megállapításra került gazdasági tulajdonoshoz szükséges allokálni.” (Kamasz, 2021)

2. ábra DEMPE megközelítés elemei

Forrás: saját szerkesztés (Critzter et al., 2018) alapján

3.3.2 Tárgyi eszközök

A tárgyi eszközök esetében a karbantartás, felújítás és beruházás helyes értelmezése, a bekerülési érték pontos meghatározása, valamint a helytelen besorolások miatt keletkeznek legtöbbször hibák a pénzügyi kimutatásokban.

A Szt. törvény 3§ (4) bekezdés 7., 8., és 9. pontjai ezekről egyértelműen rendelkeznek, értelmezésük során számos esetben tévednek a számviteli szolgáltatók. Az üzembe helyezésig felmerülő költségek helytelen könyvelésre (pl. a beruházás egyes költségeit anyagbeszerzéseként vagy igénybevett szolgáltatásként könyvelik el) a különféle illetékek kihagyása a beruházás aktivált értékéből (a Szt. 47.§-ának (9) bekezdésének megsértése). Sinka (2015a) szerint a maradványérték és az élettartam helytelen megállapítása nemcsak a tárgyi eszközök értékcsökkenési leírásában való tévedések sorozatát hozza magával, hanem adóhiányt is eredményezhet. Tipikus hiba „a kisértékű tárgyi eszközök” beruházási számlán történő átvezetésének, aktiválásának, selejtezésének elmaradása, a műszaki berendezések és egyéb berendezések nem megfelelő besorolása, a társasági adó (továbbiakban: TAO) bevallásban a besorolásból adódó helytelen adókedvezmény figyelembevétele.

10.	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK (11.-17. sorok)	120 485	0	155 374
11.	1. Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok	98 208	0	98 951
12.	2. Műszaki berendezések, gépek, járművek	0	0	2 288
13.	3. Egyéb berendezések, felszerelések, járművek	-2 512	0	36 396
14.	4. Tenyészállatok	0	0	0
15.	5. Beruházások, felújítások	22 005	0	919
16.	6. Beruházásokra adott előlegek	2 784	0	16 821
17.	7. Tárgyi eszközök értékhelyesbitése	0	0	0

3. ábra Tárgyi eszközök rossz besorolása miatti beszámoló hiba

Forrás: saját szerkesztés könyvvizsgált társaság előzetes adatai alapján

A könyvelési és könyvvizsgálati területen szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a számviteli szolgáltatók olyan hibákat is elkövetnek, amely alapjaiban kérdőjelezi meg a szakmai hozzáértést.

A 2. ábrán szemléltetett -közzétett- beszámoló részleten jól látszik, hogy a könyvelő az egyéb berendezések, felszerelések, járművek soron mínuszos értéket tüntetett fel. A lényeges hibás állítások miatt a következő évben három oszlopos beszámoló összeállítás történt. Az eszköz oldalon mínuszos érték feltüntetése bár lehet programhiba, de a probléma észrevétele és a korrekció elmaradásának hiánya a regisztrált mérlegképes könyvelő szakmai hozzáértését kérdőjelezi meg. A tárgyi eszközök értékhelyesbitése

gyakorlattá vált, miközben évente nem történik felülrértékelés, és nincs meg az értékét alátámasztó bizonylat sem, az többnyire játék a számokkal.

3.3.3 A befektetett pénzügyi eszközök

Befektetett pénzügyi eszközök esetében gyakoribb hiba, az apport értékének helytelen megállapítása, amely során tényleges értékhez képest általánosságban felülrértékelik az apport értékét, miközben a hozzá tartozó és szükséges dokumentumok hiányosak, nem kísérik figyelemmel a befektetések értékét, nem számolnak el értékvesztést. Adott kölcsönök esetén is sokszor előforduló probléma a könyvelésben, hogy a kölcsönről nem írnak szerződést, illetve, ha mégis írnak, akkor a szerződésben foglaltaktól eltérően teljesítik a feltételeket. (Sinka, 2015a). A kölcsönök után a kamatelszámolás lekönyvelése szintén gyakran elmaradó tétel, miként az adott kölcsön éven belüli törlesztőrészletének átvezetése is.

3.3.4 A forgóeszközök

Forgóeszközök esetén a legtöbb hiba a készletek és a követelések értékeléséből ered. Gyakori hiba készletek könyvelése során, hogy a készletekre adott előlegek nettó értéken történő kimutatásának hiánya, illetve a készletre adott előleg a készletek mérlegtételen történő kimutatás elmaradása. A készletek leltárihiányának, leltártöbbletének könyvelésének elmaradása, a selejtezés és leértékelés rendezése (vásárolt és saját termelésű készletek), a készletek leltárértékének alátámasztása évenként visszatérő probléma a nagyobb szervezeteknél is. Aktuális példa, hogy „az amerikai védelmi minisztérium a 2022-es pénzügyi évben 2,6 milliárd dollárral, a 2023-as pénzügyi évben pedig 3,6 milliárd dollárral túlbecsülte a készleteiből Ukrajnának küldött fegyverek értékét. A könyvelési hiba nagyjából 2100 milliárd forintnak felel meg, a magyar költségvetésben 2023-ban 3400 milliárd forint volt a költségvetési hiány.” (Szabó, 2023) A magyar és az amerikai könyvelési szabályok eltérnek egymástól, de az feltételezhető, hogy a hiba azért következett be, mert a készletek nettó könyv szerinti érték helyett az csereáron került lekönyvelésre.

Követelések között a hibás tételek könyvelése többször abból ered, hogy a követelés nem került elismerésre, nincs teljesítésigazolás, így azt később a vevők vitatják, annulálják a korábbi könyvelési tételeket, módosítják az adóbevallásokat. A készletek értékével köztudottan trükköznek a társaságok, azért, hogy hitelfelvétel esetén a bank részére leginkább megfelelő mérleget állítsák elő. Az alapján kerül megállapításra a készletek értéke, hogy hogyan mutat szebb képet a társaság működéséről a beszámoló.

Az évvégi beszámolók sokszor jelentős mértékben eltérnek a hitelfelvételhez benyújtott közbenső mérlegtől, amely mindenképpen figyelmeztető jel

kellene, hogy legyen a hitelnyújtónak a beszámolók megbízhatósága vonatkozásban.

A követelések között jelentkező kapcsolódó hiba a vevőkövetelések értékvesztésének hiánya, azaz olyan követelések kerülnek kimutatásra a beszámolóokban, amelyek kiegyenlítésére nincs reális esély. Gyakori hiba a devizás követelések átértékelésének hiánya, a követelések és kötelezettségek túlfizetésének elmaradása, a készletek és a beruházásokra adott előlegek mérlegben történő átsorolása, az éven belüli követelések átsorolása a befektetett eszközök közül, egyéb követelések leltárral történő alátámasztásának hiánya, a kölcsönadott pénzeszközök kamatkövetelésének le nem könyvelése.

Az igazságügyi könyvszakértések során talákoztunk már olyan tételekkel is, ahol az utólag befizetett jegyzett tőkerész a jegyzett, de be nem fizetett tőke helyett az egyéb bevételek között került lekönyvelésre, vagy az előlegből bevétel lett, mert az érdekek úgy kívánták.

Értékpapírok könyvelése esetén jellemző hiba az időarányos kamat elszámolásnak hiánya. (Sinka, 2015a)

A pénzeszközök között kimutatott pénztár értéke a legtöbbször nem a valóságos állapotot tükrözik. Ha túl sok a házipénztár állománya, akkor azt kamat nélküli kölcsönként helyezi ki „a könyvelő”, míg más esetben fiktív számlát vásároltat. Ha túl kevés a pénztári állomány, mert a bevétel eltitkolásra kerül, úgy azt a tagi kölcsön „lepapírozásával” oldják meg. Mind a két változat esetében többszázmilliós tételekben találtunk példákat a szakértéseink során.

Szakértői munkánk során talákoztunk olyan esettel is, amikor a számviteli szolgáltató kihasználta a társaság jóhiszeműségét, a szakemberekbe vetett bizalmát. 2018. évi híradások szerint egy „gazdasági társaság egy dunántúli székhelyű céget bízott meg könyvelési és egyéb adminisztratív feladatok elvégzésére. A könyvelő cég munkatársai 2010 – 2015 év közötti időszakban a gazdasági társaság tagjaitól készpénzben több milliós összegeket vettek át, amelyeket nem a megbízó társaság bankszámláira fizettek be, hanem azokkal sajátjukként rendelkeztek. A gyanúsítottak a hiányt valótlan könyveléstechnikai kiadásokkal próbálták leplezni. Több, mint 107 millió forintos kárt okoztak a könyvelő cég munkatársai az adott társaságnak, visszaéltek ezzel és megkárosították az ügyfelet.” (Vas Vármegyei Rendőr-főkapitányság, 2022)

3.3.5 Az időbeli elhatárolások

Az időbeli elhatárolás esetén felmerülő hibák közé tartozik az időbeli elhatárolások lekönyvelésének elmaradása a költségek, ráfordítások, illetve a kamatelhatárolások területén, de jellemző hiba a kamat helytelen kiszámítása is. Típus hiba, hogy az időbeli elhatárolások nem kerülnek feloldásra, és évek során gyűlnek az összegek és egyre nagyobb mérlegtétel kerül kimutatásra.

3.3.6 A kötelezettségek

A legtöbb problémát a tagi kölcsön okozza, hogy besorolható-e a hátrasorolt kötelezettségek közé. (lásd Szt. 42§-ának (4)) A tagi kölcsön kérdésköre egyébként is problémás, megfelelő körültekintést igényel, mivel a vállalkozók és a számviteli szolgáltatók kihasználják a tagi kölcsön intézményét „adóoptimalizálási” okokból. A tagi kölcsön eredetileg arra szolgál, ha a vállalkozásnak nincs elegendő finanszírozási forrása, akkor bevonhat külső forrást, akár a tulajdonosoktól is. Számos társaság esetében felmerül a gondolat, hogy nem akarja-e az egyébként nyereséges vállalkozása után a társasági adót a költségvetés részére megfizetni, ezért költségekről szerez számlát. Ezen költségek nincsenek összefüggésben a társaság tevékenységével, csak kiállított, általában készpénzes fiktív számlák, amelyekre egyébként a pénztárban sincs rendelkezésre álló fedezet. A gazdasági esemény során nem történik tényleges tranzakció, csak a könyvelésben jelennek meg ezek a számlák, amely okán a pénztárát is fel kell tölteni, s jön létre a minimálbéres tag és a társaság között a tagi kölcsön szerződést. A papír csak papír marad, s megfelelnek arról, hogy a szerződésben rögzítésre kerültek a visszafizetés feltételei (pl. határidő, kamat stb.), amelyek a későbbiek folyamán „természetszerűen” nem teljesülnek.

A kötelezettségek könyvelése területén egy további hibaforrás, hogy a hosszú lejáratú kötelezettségek egy éven belüli részét nem sorolják át a rövid lejáratú kötelezettségek közé. Ezt az átsorolást ugyan nem kötelező a könyvelés során rögzíteni, ugyanakkor a beszámoló összeállításánál az átsorolást figyelembe kell venni.

A rövid lejáratú kötelezettségek esetén a szállítói kötelezettségek soraiban számos alkalommal fordul elő a rosszul, vagy a nem a cég nevére szóló számla lekönyvelése, a 2x-es lekönyvelés (pénztáron és szállító oldalon keresztül), a bizonylat nélküli lekönyvelés, a bizonylaton szereplő összegtől eltérő összegű könyvelés stb. Természetesen ismerünk olyan esetet is, amikor a számviteli szolgáltató szelektált és az adott bizonylatot nem könyvelte le „már így is túl sok az adott évi költség” alapon.

A könyvvizsgálat során rendszeresen visszatérő probléma az adófolyószámlák egyeztetésének hiánya. A főkönyv számos esetben eltér az analitikától, illetve az adófolyószámlától, amelynek a fő oka, hogy az analitikában a későbbiek folyamán jelentkező módosítások a főkönyvben már nem kerülnek átvezetésre, illetve az adófolyószámlán jelentkező átvezetések sem kerülnek könyvelésre. Számos esettel talákoztunk olyan könyvvezetésekkel is, amelyek során a késedelmi pótlék, illeték nem került lekönyvelésre.

Továbbra is tipikus hiba az egyes túlfizetések a beszámolónak az egyéb követelések közötti figyelmen kívül hagyása, amely okán sem a mérlegfőösszeg, sem a követelések-kötelezettségek sora nem mutatja a megfelelő összeget.

A támogatások elszámolás továbbra is neuralgikus terület. Több esetben a támogatásra kapott előleg összegét bevételként mutatták ki, az egyéb kötelezettségek helyett. Támogatás esetén, ha felmerül a halasztott bevételként való elhatárolása, abban az esetben az értékcsökkenés elszámolását követően az elhatárolás arányos feloldását olyan arányban kell elszámolni, amilyen arányban finanszírozva lett a fejlesztés támogatásból. (Sinka, 2015b)

3.3.7 Az MKVK ügyfélszolgálati és a könyvvizsgálók klubjából kiemelt esetek

- A régi számviteli szolgáltató nem adja át az analitikát, a könyvelés hiányossága miatt a vállalkozót a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (továbbiakban: NAV) büntetéssel sújthatja. Kihez lehet fordulni? merül fel a legtöbbször a kérdés arra vonatkozóan, hogy mit tudnak tenni, ha a könyvelő nem adja át a nála lévő dokumentumokat az új könyvelőnek vagy a megbízójának a megbízás megszűnés után. Sem az írásos, sem a telefonos megkeresésekre nem reagál.
- Az új számviteli szolgáltató az egyik társaságnál több súlyos hibát talált a korábbi évek könyvelésében, vagyis szinte nem is könyvelt, nem készített adóbevallást stb. és emiatt kényszertörlesztés alatt van a cég. A könyvelő az e-mailekre nem válaszol.
- A könyvelő két cég esetében is többszöri felszólítás ellenére sem adta be időben a bevallásokat és ezért a NAV bírságokat rótt ki. Legalább egy tucat e-mail-t tudnak bemutatni, ahol megkérték őt a bevallásokkal, könyvelői feladatokkal kapcsolatos feladatok ellátására. Ő folyamatosan - szóban és írásban is - hitegette a társaságot. A cég a NAV-hoz fordult, aki a Pénzügyminisztériumhoz irányította őket, onnan a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarához (továbbiakban: BKIK) küldték, akik a kamarához (MKVK) küldték. A kirótt büntetéseket befizették, amelyet jogtalanának tart, ezért keresik a választ, hogy mi a teendő ilyen esetben.

- Egy számviteli szolgáltató késve, hibásan, vagy egyáltalán nem nyújtja be a szükséges, kért nyilatkozatokat, dokumentumokat a NAV felé.
- Egy könyvelő cég, akihez újként került az adott társaság, 4 hónapon keresztül sorozatos szakmai hibákat követett el. Anyagi kár is keletkezett ezekből.
- Egy könyvelő átvett egy céget, amelynek a könyvelését egy évek óta nem regisztrált "könyvelő" végezte.
- A beszámoló beadása során egy kamu regisztrált mérlegképes könyvelői regisztrációt adnak meg.
- A könyvvizsgálatra kötelezett cég évek óta „nem könyvvizsgálatra kötelezett”-ként adja be a beszámolót.
- A számviteli szolgáltató olyan könyvvizsgáló tudta nélkül adta be a beszámolót, aki nem is volt kapcsolatban az adott céggel, nem adott ki elfogadó nyilatkozatot, nem kötöttek szerződést. A rendőrségi feljelentésnek nem lett eredménye.

4. Következtetés

A pénzügyi beszámolók hitelessége és megbízhatósága a társadalom és a gazdaság főbb szereplői számára különösen érzékeny terület, a törvényi kötelezettségek betartásának ellenőrzése egyszerű számítástechnikai, matematikai eszközök segítségével betartható lenne, azonban egyes törvényi kötelezettségek betartását nem ellenőrzi senki, az egyes hivatalok az ellenőrzési kötelezettségüket pénzügyi és kompetencia hiányra hivatkozva hártják el.

A pénzügyi kimutatásokban szereplő hibás állítások tipizálhatóak, ezért a hatóságok birtokában lévő mesterséges intelligenciát is használó eszközök alkalmazásával a hibák gyorsan felszínre kerülhetnének.

A könyvelés és a könyvvizsgálat is nagy fokú bizalomra épül, mindkét szakmában előfordul, hogy a bizalmi szereppel egyes szakemberek visszaélnek.

A hibák egy része a szakmai tudatlanságból ered. A kutatási tapasztalatok alapján egyértelmű jelzés a törvényalkotók számára, hogy a számviteli szakemberek állandóan változó képzési rendszerében olyan szakképzettséget igazoló bizonyítványok is kiadásra kerülnek, amely mögött nincs releváns tudás, s e tudás és erkölcs hiánya a pénzügyi kimutatások a valóságtól eltérő bemutatását eredményezték.

Az oktatás minőségi romlása és az akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítások növekedése között a korreláció kimutatható.

Irodalomjegyzék

- Critzer, M. – Nowotny, C. – Blanckstein, H. – Storm, C. (2018): DEMPE – development, enhancement, maintenance, protection & exploitation of intangibles. TAXAND. <https://www.taxand.com/wp-content/uploads/2018/11/DEMPE-of-Intangibles-November-2018.pdf>, letöltve: 2023.07.31.
- Fábics, I. (2019): Számviteli csalások. <https://prezi.com/p/475crsvxazub/szamviteli-csalasok/>, letöltve: 2023.07.31.
- Hegedűs, M. (2014): *Economica*, Vol. 7, No. 1, pp. 144-152 <https://ojs.lib.unideb.hu/economica/article/view/4320/4144>, letöltve: 2023.07.31.
- Kamasz, N. (2021): Legfőbb hibák a nehezen értékelhető immateriális javak esetén. <https://bpion.hu/legfobb-hibak-a-nehezen-ertekelhető-immaterialis-javak-eseten/>, letöltve: 2023.07.31.
- Sinka, J. (2015a): A „belső ellenség” - tipikus, de az éves záraskor kiszűrhető könyvelési hibák 2/1. rész. <https://pallas70.hu/tudashalo/hirek/a-belső-ellenség-tipikus-de-az-éves-zaraskor-kiszurhető-könyvelesi-hibak-21-resz>, letöltve: 2023.07.31.
- Sinka, J. (2015b): A „belső ellenség” - tipikus, de az éves záraskor kiszűrhető könyvelési hibák 2/2. rész. <https://pallas70.hu/tudashalo/hirek/a-belső-ellenség-tipikus-de-az-éves-zaraskor-kiszurhető-könyvelesi-hibak-22-resz>, letöltve: 2023.07.31.
- Szabó, Gy. (2023): Elképesztő számviteli hibát követett el a Pentagon. <https://index.hu/gazdasag/2023/06/21/pentagon-joe-biden-haboru-orosz-ukran-konfliktus-fegyverszallitas-amerika-vedelmi-miniszterium/> letöltve: 2023.07.31.
- Vas Vármegyei Rendőr-főkapitányság (2022): Több mint 107 milliós „hiba” a könyvelésben. <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/bunugyek/tobb-mint-107-millios-hiba-a-könyvelesben> letöltve: 2023.07.31.
1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról
1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról
2000. évi C. törvény a számvitelről
2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról
2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
2023. évi LIX. törvény a légitársaságok hozzájárulásáról és egyes adótörvények módosításáról